روزنامه شرق

چهارشنبه ۲۷ فروردین ۱۳۹۹ • ۲۱ شعبان ۱۴۴۱ • ۱۵ آوریل ۲۰۲۰

سال هفدهم • شماره ۳۶۹۵ • ۱۶صفحه • ۵۰۰۰ تومان

دولت از خیر سود ۱۲ درصدی گذشت

روحانی: وام یک‌میلیون تومانی قرض‌الحسنه است

گروه سیاست: پرداخت وام به یارانه‌بگیران و جنجال‌ها بر سر بازپرداخت ۱۲ درصدی سود آن باعث شد تا رئیس‌جمهور روز گذشته در این خصوص توضیح دهد. حسن روحانی گفت: «با برعهده‌گرفتن بازپرداخت سود ۱۲ درصدی توسط دولت...

صفحه ۳

سردار شریف در گفت‌وگو با «شرق»:

تشکیل قرارگاه جدید با ۳ هدف مهم

گروه سیاست: ویروس کرونا و تبعات اقتصادی آن باعث شد تا روز گذشته در جلسه‌ای با حضور فرمانده سپاه، وزیر صنعت، معدن و تجارت، رئیس بنیاد مستضعفان، رئیس ستاد اجرائی فرمان امام (ره)، رئیس کمیته امداد امام خمینی (ره) ...

صفحه ۳

سیاهه تخلفات

دیوان محاسبات از انحرافات بودجه‌ای و نجومی بگیران ۵۰ میلیون تومانی گزارش می‌دهد

شرق: دیوان محاسبات گزارش تفریغ بودجه ۹۷ را منتشر کرد؛ گزارشی که مانند هر سال، سیاهه‌ای از تخلف‌ها و انحراف‌های بودجه‌ای است؛ گویی یک دولت و مجلس در جای دیگری از دنیا بودجه‌ای را تصویب کرده و دولت و مجلس دیگری در نقطه دیگری از دنیا آن را به اجرا درآورده‌اند. دولت در سال ۹۷، فقط ۳۲ درصد احکام بودجه‌ای را اجرا کرده و ۶۸ درصد از متن قانون بودجه منحرف شده است. جزئیات گزارش تفریغ بودجه ۹۷ خصوصا حالا که در روزهای کرونایی و تنگنای مالی همگانی آن را می‌خوانیم، تلخ و تکان‌دهنده است. این گزارش قصه تلف‌کردن منابع از سوی افرادی است که البته نام آنها را نمی‌دانیم و به گفته دیوان محاسبات برای خیلی از آنها پرونده قضائی باز شده است. اما در این گزارش موارد آن‌قدر زیاد و بی‌شمار است که بیشتر نشان‌دهنده یک ساختار غیرشفاف و حیف‌ومیل منابع عمومی است تا تخلف یک‌سری از افراد. ۴.۸ میلیارد دلار از ارزهای دولتی مابازای واردات کالا نداشته، دومیلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار ارز چهارهزارو ۲۰۰تومانی برای واردات کالاهای غیراساسی مانند غذای حیوانات و لوازم بدن‌سازی اختصاص یافته است.۱۱هزار میلیارد تومان انحراف در خصوصی‌سازی‌ها و ۱۴هزارمیلیاردتومانی که دستگاه‌های اجرائی برای اجرای پروژه‌های محیط‌زیستی گرفته‌اند، بدون اینکه حتی یک پروژه روی زمین تعریف شود.

ادامه در صفحه ۴

تله برای قالیباف

احمدی‌نژادی‌های مجلس به دنبال صندلی ریاست

طرح: وحید شریفی

صفحه ۲

گفت‌وگو با اکبر ترکان

بورسی‌شدن شستا پایان مدیریت آمرانه

صفحه ۳

تیترها

رد توقیف اموال ایران در دادگاه لوکزامبورگ

صفحه ۱۵

از پنالتی با مرگ ممنوع‌الخروجی حکم شلاق تا تیم‌داری

صفحه ۱۴

آمار رسمی تعداد قربانیان کرونا بعد از ۲ ماه دورقمی شد

کاهش مرگ‌های کرونایی

صفحه ۱۳

حفظ شغل مهم‌تر از افزایش مزد است

گفت‌وگو با حسن سینکی

صفحه ۶

مکالمات بنی‌صدر را شنود می‌کردیم

حسین شیخ‌الاسلام

صفحه ۲

ما نمی‌نویسیم، بازی نوشتن را درمی‌آوریم

گفت‌وگوی احمد غلامی با علی خدایی

صفحه ۸

سرمقاله

تکمیل مرخصی زندانیان با عفو عید فطر

صالح نیکبخت . حقوق‌دان

همه نظرات علمی در سطح ملی و بین‌المللی حکایت از آن دارد که اماکن پرجمعیت، پرخطرترین محل برای ابتلای شهروندان به بیماری کروناست. مسئولان اصلی امور بهداشت همگانی نیز پیاپی مردم را از حضور در این محل‌ها بازمی‌دارند. زندان‌ها نیز پرخطرترین مکان ابتلا به ویروس کروناست. قوه قضائیه که سازمان زندان‌ها و نگهداری زندانیان و نظارت بر نحوه اداره زندان‌ها از وظایف آن است، با اعلام رسمی شیوع کرونا، به این اعلام خطرها توجه کرد که مبادا مانند تأخیر در اعلام شیوع بیماری کرونا در کشور و خطر رفت‌وآمد مسافران از چین و به چین، شیوع کرونا در زندان‌ها نیز نادیده گرفته شود. البته مسئولانی که در سال گذشته خطر شیوع کرونا را نادیده گرفتند، روزی باید به مردم و قوه قضائیه به‌عنوان پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و احیاکننده حقوق عمومی پاسخ‌گو باشند. دستگاه قضائی در اسفند بیم همه‌گیری کرونا در زندان‌ها را مدنظر قرار داده و به دو اقدام مناسب مبادرت کرد؛ اعطای مرخصی به زندانیان و توسعه شمول عفو سالانه زندانیان به مناسبت عید نوروز؛ به نحوی که گروه بیشتری را دربر گیرد. متناسب‌نبودن فضای فیزیکی زندان‌ها با جمعیت کیفری کشور، همواره زنگ خطری است که هم مانع نتیجه‌گیری اعمال مجازات زندان است و هم شمار بیش از حد زندانیان عملا هرگونه تلاش در راستای تأثیر حبس بر متنبه‌شدن زندانیان از تحمل کیفر را بازمی‌دارد. البته خطر شیوع گسترده کرونا در زندان‌ها تنها ناشی از کمبود فضای فیزیکی و تراکم شمار زندانیان نیست، بلکه افزون بر این موضوع که مهم‌ترین مسئله در همه‌گیری بیماری‌های واگیر است، کمبود امکانات زندان‌ها نیز از زمره مسائلی است که گزند آن همواره زندانیان را در خطر قرار می‌دهد. بااین‌حال، شرایط زمان اعلام عفو زندانیان و اعطای مرخصی و بیم و هراسی که هنگام اعلام این دو اقدام ایجاد شده بود و درپیش‌بودن روزهای عید نوروز که هرساله دوران استقبال از آن بیشتر از دوره ۱۳ روز عید است، موجب شد استفاده از هر دو تصمیم قوه قضائیه به‌موقع انجام نشود و در چنبره گرفتاری‌های استقبال از عید و دیر اعلام‌شدن شیوع کرونا قرار گیرد. همین امر گله از عدم شمول عفو و مرخصی به شمار بیشتری از زندانیان و نادیده‌گرفتن بعضی از عوامل مانند سن و سال و وضعیت زندانیان را در پی داشت. زندان‌محوربودن نظام کیفری در ایران عملا موجب شده مدت حبس، مؤلفه اصلی شمول عفو و مرخصی زندانیان باشد. از سوی دیگر، زمان اعلام عفو و مرخصی و تأخیرهایی که در اجرای آن صورت گرفت، باعث بروز برخی اتفاقات شد. اعلام دیرهنگام بخش‌نامه عفو در آخرین روز سال، تعطیلی مراجع قضائی و اجرای احکام در طول ایام نوروز و ناهماهنگی زمان اعلام عفو با اجرای آن باعث شد همه مشمولان عفو نتوانند پیش از نوروز از آن بهره‌مند شوند. محدودیت‌ها و گاهی عدم تناسب شرایط استفاده از مرخصی و مطالبه وثایق سنگین، دلگیری‌هایی در میان زندانیان ایجاد کرد. همه‌ساله عفوهای موردی عید نوروز در اجرا با مشکل تعطیلی ایام عید مواجه است؛ بااین‌حال امسال بیم کرونا و خطری که جان زندانیان را تهدید می‌کرد، به همان نسبت تجمع خانواده‌های زندانیان در مراجع قضائی و دوایر اجرای احکام کیفری، قضات و کارکنان این مراجع را نیز در خطر قرار می‌داد.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

چند نکته درباره فرار از زندان‌ها

صالح نقره‌کار
وکیل دادگستری

۱ میشل باچلت، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد در بیانیه‌ای ایران را به‌عنوان کشوری نمونه در زمینه کاهش جمعیت زندان‌ها برای مقابله با شیوع کرونا و تضمین حق سلامتی زندانیان معرفی کرد. این داوری به این معناست که قوه قضائیه با تصمیم‌های بهنگام توانست کنترل کرونا در زندان را به دست بگیرد و سزاوار تقدیر است. محک نهادهای بین‌المللی در بسیاری موارد معیار خوبی برای ارزیابی‌هاست.

۲ زندان توأم با رنج‌هایی است و در بحبوحه شیوع کرونا این رنجش تحمل‌ناپذیرتر هم می‌شود. بی‌شک یکی از سخت‌ترین خدمات عمومی به جامعه، کنترل و مدیریت زندان‌هاست. در دو ماه اخیر برنامه اقدام کنترل و مهار کرونا در زندان با در اعطای مرخصی‌ها و صادرنکردن قرارهای تأمین بازداشت همراه بود؛ مواردی که اگر انجام نمی‌شد، فاجعه بزرگی رخ می‌داد. همواره فعالان مدنی با دید پاسخ‌گوساز و شفافیت‌طلب می‌کوشند وضعیت زندان‌ها را رصد کرده و مشکلات و انتظارات را به مسئولان و افکار عمومی منتقل کنند. از جمله انتظارات جامعه مدنی البته این بود که زودتر از همه به اعطای مرخصی به زندانیان با جرائم سیاسی با حسن نیت توجه می‌شد؛ از جمله فعالان مدنی و سیاسی و عقیدتی، زنان، وکلا و محیط‌زیستی‌های زندانی در صدر توجهات ارفاقی و برنامه‌های تسهیلی آزادی و اعطای مرخصی قرار می‌گرفتند. متأسفانه حتی به وکلای زندانی که محکومان با حسن نیت تلقی می‌شوند، مرخصی داده نشده و این انتقاد باقی است.

۳ با لحاظ بحران کرونا و تغییر اولویت زندان‌ها مانند سایر ارگان‌های کشور، در خیلی از نقاط اعتراض‌هایی از بیم حق حیات و بهداشت محیطی و فردی زندانیان شکل گرفت. هم ارگان‌های بین‌المللی و هم بخش‌های داخلی و فعالان مدنی و حقوق بشری نگرانی‌هایی ابراز کردند. به‌ویژه مشقت کنترل شیوع کرونا و فقدان امکانات کافی برای قرنطینه و تجهیزات بهداشتی و تأمین بهداشت نگرانی‌ها را شدت می‌بخشید.

۴ خبرهای نگران‌کننده‌ای از هشت زندان منتشر شد، از جمله در هشتم فروردین ۹۹ زندان سقز کردستان شاهد شورش و تخریب و فرار ۷۴ نفر بود که باعث مشکلات زیادی شد. هرچند بنا بر مصاحبه دادستان کردستان ۶۹ نفر با سرعت زیادی دستگیر و روانه ندامتگاه شدند. درباره این حادثه چهار ملاحظه جدی مطرح می‌شود:

اول اینکه چرا و چگونه امنیت زندان در این سطح تأمین نشده و چه کسانی کوتاهی کرده‌اند؟ شورای تأمین استان‌ها و دستگاه انتظامی و مسئولان تأمین امنیت چه تدابیری در این حادثه داشته‌اند. امکانات و بودجه‌ای که اختصاص می‌یابد، برای تأمین امنیت فیزیکی زندان بوده و این حادثه ممکن بود فجیع‌تر از اینها خسارت‌های جانی و مالی تحمیل کند. هم مقصران این سهل‌انگاری یا اقدام عمدی باید معرفی شوند هم زمینه‌های پیشگیری و کنترل باید بررسی شود و مانع تکرار این اتفاق‌ها شد.

دوم در خبرها مطرح شد که مظنون اصلی شورش در زندان و مباشر تخریب و فرار، محکوم به قصاص بوده و از سال ۱۳۸۳ حکم اعدام گرفته و پس از ۱۶ سال منتظر اجرای حکم بوده است! با نشر این خبر ابهاماتی در اذهان به وجود آمده از جمله اینکه مبادا برای تسکین فضای خبری سنگین، اقدام شتاب‌زده اعدام پس از ربع قرن تأخیر انجام شده باشد و اینکه طولانی‌شدن اجرای حکم با چه توجیه و منطقی از قبل به وجود آمده و آیا عواملی غیرقضائی در تطویل اجرای احکام مؤثر است؟ و اینکه اعدامی که در چند روز و با شتاب انجام شده، جنبه روانی- رسانه‌ای آن بر جنبه قضائی- عدالت کیفری غالب نبوده باشد. از جمله مهم‌ترین شاخص‌های دسترسی به عدالت، اجرای حکم در زمان معقول است- صرف‌نظر از اینکه اعدام، مجازاتی خشن است و اینکه باید به سمت کاهش یا حذف آن برویم- این روند اطاله عارضه‌ای است که مفاسدی به‌همراه داشته و احتمال می‌رود با بررسی تطویل فسادی نیز کشف شود.

سوم محکوم تعرفه‌شده به جرم محاربه به اعدام محکوم شده بود و روشنگری درباره اینکه او مرتکب جرائم خشن و خطرناک شده بوده یا صرفا عضویت یک گروه یا دسته را داشته، به توجیه‌شدن افکار عمومی کمک می‌کند و از نگرانی‌ها می‌کاهد؛ به‌ویژه زمانی که برخی او را فعال قومی یا سیاسی مطرح می‌کنند، روشنگری درباره ماهیت جرائم ارتکابی او لازم است.

چهارم خبری مبنی بر اطلاع‌نداشتن خانواده و وکیل‌مدافع زندانی اعدام‌شده از زمان و موضوع اجرای حکم منتشر شده که اقدامی خلاف ضوابط سازمان زندان‌ها در موعد اجراست و لازم است به حقوق محکوم نیز در وضعیت اجرای حکم توجه شود. حقوق خانواده زندانی ایجاب می‌کند از اجرای حکم اطلاع داشته باشند.

۵ اقدام قانونی، منصفانه و اخلاقی حتی درباره زندانی محکوم به اعدام هم بایسته است. رسانه‌ها و فعالان مدنی و کنشگران شفافیت و حقوق بشر لازم است در کنار مسئولان و با حسن نیت کامل برای بهبود روندها و اصلاح رویه‌ها کوشش کنند. همان‌طورکه نکات مثبت دیده می‌شود، باید ابهام‌ها و ایرادها نیز با صدای رسا مطرح شود تا اصلاح و توسعه در همه سطوح رخ دهد. جامعه بهتر ساختنی است نه یافتنی؛ احترام به حقوق انسانی و رعایت حقوق شهروندی دو ویژگی مهم قلمداد می‌شود که لازم است در آیین رفتار زندان‌ها مطمح نظر باشد. زندانیان در زمان بازداشت امکان حمایت از خود را ندارند و این مسئولیت حکمرانی است که پاسدار حقوق آنها باشد.

حرف اول

دورکاری ناشی از شیوع کرونا و اهمیت بهره‌وری

مهدی کرامت‌فر . دانش‌آموخته اقتصاد

شیوع دور از انتظار بیماری کرونا در کشور چین و سپس سایر نقاط جهان، اتفاقی است که در چند ماه گذشته دنیا را متأثر کرده است. بنا بر آمار رسمی کرونا تاکنون (۲۵ فروردین) در بیش از ۲۰۰ کشور مشاهده شده، حدود دو میلیون نفر را مبتلا کرده و ۱۱۰ هزار نفر را به کام مرگ فرستاده است. البته متوقف‌نشدن روند گسترش بیماری و وجود بیش از ۵۰ هزار بیمار با وضعیت حاد و بحرانی گویای آن است که ارقام مرگ‌ومیر احتمالا از ۲۰۰ هزار نفر عبور خواهد کرد. مرگ شمار زیادی انسان در نقاط مختلف، قطعا بزرگ‌ترین خسارت کرونا برای جهان خواهد بود؛ اما در کنار هزینه‌های انسانی، مواردی مانند توقف اجباری یا تبعی خطوط تولید، کاهش محسوس تجارت، توقف زنجیره‌های تأمین جهانی، پدیدارشدن بی‌کاری ارادی و غیرارادی گسترده و کم‌نظیر، افت شدید سفرهای داخل و خارج از کشورها، توقف گسترده آموزش عمومی در تمام سطوح، تنها بخشی از اثرات اقتصادی گسترده بیماری در گستره جهانی است. اثراتی که با تداوم گسترش بیماری قطعا دامنه و ابعاد آنها افزایش خواهد یافت. بهره‌وری یا خروجی حاصل از داشته‌های یک اقتصاد نیز در این دوره قطعا شوک منفی بزرگی را متحمل خواهد شد و انتظار می‌رود در سطح ملی، شاخص‌های بهره‌وری در تمام نقاط دنیا کاهش یابد...

ادامه در صفحه ۴

قابل توجه هنرمندان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران مدیران و مخاطبان فرهیختهٔ روزنامه شرق

سررسید «فرهنگ، هنر و رسانه» ویژه سال ۱۳۹۹ روزنامه شرق منتشر شد. این سررسید، ویژگی‌های منحصربه‌فردی نسبت به سررسیدهای معمول دارد و اطلاعات آن در تمام سال، مورد استفاده اهالی فرهنگ و هنر و روزنامه‌نگاران قرار خواهد گرفت. بسیاری از مناسبت‌های این سررسید برای نخستین‌بار است که در قالب یک سررسید منتشر می‌شود، همچنین ۵۰ چهره تأثیرگذارِ قرن نیز با انتشار تصویرشان معرفی شده‌اند.

برای تهیه سررسید با شماره‌های
۰۹۱۲۳۰۲۵۷۱۹-۸۸۹۰۳۵۴۸
تماس بگیرید